

Handläggare
Lars Christensen

Datum
2021-04-28

Vår beteckning
RUN/210079

Ert Datum
<Ange datum>

Er beteckning
M2020/02032

<Ange adress>

Region Värmlands yttrande över remiss om Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd (SOU 2020:78)

Region Värmland har fått tillfälle att lämna svar på rubricerad remiss och vill lämna följande synpunkter.

Inledning

Region Värmland ansvarar för det regionala utvecklingsuppdraget i Värmland. Uppdraget är reglerat i förordningen om regionalt tillväxtarbete och i lagen om regionalt utvecklingsansvar. Region Värmlands yttrande tar sin huvudsakliga utgångspunkt i det regionala utvecklingsperspektivet.

Ärendet har beretts i dialog och samverkan med Värmlands kommuner med en särskild arbetsgrupp kopplat till de kommuner som utsetts till remissinstanser: Karlstads, Säffle och Årjängs kommun.

Sammanfattning

I Värmland finns det närmare 10.000 sjöar och 20.000 km strandlinje och geografin präglas av att Klarälven, en av Sveriges längsta älvar, rinner igenom hela Värmland och mynnar ut i Vänern, Västeuropas största insjö. Värmland är rikt på vatten och strand. Därför välkomnar Region Värmland ett mer differentierat strandskydd som tar hänsyn till att tillgången till sjöar och stränder, befolkningstäthet och exploateringstryck varierar över tid och ser olika ut i olika delar av landet, i regioner, mellan kommuner och i en enskild kommun.

Region Värmland ser positivt på en långsiktig landsbygdsutveckling som i balans med strandskyddets långsiktiga syften ges möjlighet att bruka och bygga i områden med lågt exploateringstryck för att utveckla helt nya områden, komplettera och vidareutveckla en redan sammanhållen

Handläggare
Lars Christensen

Datum
2021-04-28

Vår beteckning
RUN/210079

Ert Datum
<Ange datum>

Er beteckning
M2020/02032

bebyggelse samt för att stärka besöksnäringen och utveckla de gröna näringarna i Värmland.

Region Värmland vill särskilt peka på att vi ställer oss bakom förslaget om borttagande av strandskyddet från småvatten och anlagda vatten, samt att Region Värmland i grunden ser positivt på förslaget om möjligheten att helt ta bort strandskyddet i ett landsbygdsområde med lågt exploateringsstryck, och möjligheten att peka ut Landsbygdsområden i kommunernas översiktsplaner för att möjliggöra för både nya bostäder och verksamheter.

Region Värmland har framför allt synpunkter på utredningens syn på den lokala nivåns möjlighet att själv fatta beslut om strandskyddets omfattning och slutsatsen att det utvidgade strandskyddet inte behöver omprövas. Region Värmland anser att kommunernas självbestämmanderätt bör förtydligas och att det utvidgade strandskyddet bör omprövas.

Den regionala utvecklingen formas lokalt

I direktiven för utredningen pekar man på att strandskyddet ska göras om i grunden för att förtydliga, förenkla och kvalitetssäkra det komplexa regelverk som växt fram sedan 1950-talet och som på olika sätt kommit att tolkas och tillämpas av Länsstyrelserna. I direktiven pekar man också på att det lokala inflytandet måste öka eftersom Sverige ser olika ut och förutsättningarna skiljer sig åt. Det är det som är grunden i logiken bakom betänkandet om ett differentierat strandskydd.

Direktiven är tydliga och betänkandet möter i många avseenden målbilden, men det finns fortfarande en grundläggande problematik i att den kommunala nivån inte ges möjlighet att ta det ansvar som vilar på dem utifrån den kommunala självstyrelsen, att ta beslut om hur och var det är lämpligt att utveckla sin landsbygd eller tätort. Det ligger helt i kommunernas intresse att genom väl avvägda beslut balansera både utvecklings- och naturvärden och i praktiken balansen mellan byggande, friluftsliv, allemansrättslig tillgång till stränder och bevarande av goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Istället förstärker utredningens förslag dagens rättsosäkra hantering genom att beslutsrätten om strandskydd ligger på förvaltningsnivå på tjugoen länsstyrelser. Det är kommunen som ansöker hos länsstyrelsen, medan

Handläggare
Lars Christensen

Datum
2021-04-28

Vår beteckning
RUN/210079

Ert Datum
<Ange datum>

Er beteckning
M2020/02032

länsstyrelsen beslutar. Det är kommunen som fortsatt har utredningsansvaret och bevisbördan, och som ska utföra noggranna utredningar för att stödja sina bedömningar. Länsstyrelsen föreslås å andra sidan kunna upphäva redan fattade beslut med långtgående följder för både kommun och enskilda – utan samråd med parterna.

Differentieringen var inte tänkt att ta sin utgångspunkt i tolkningen och tillämpningen av regelsystemet, utan i det faktum att Sverige ser olika ut och att det därför är rimligt att det i högre utsträckning bör vara en fråga för lokala överväganden, bedömningar och beslut. Det är i dessa bedömningar som de unika utvecklingsvärdena, de lokala tillgångarna kan fungera som möjliggörare för en långsiktigt mer livskraftig landsbygd för både boende och näringsidkare, och en mer balanserad tillväxt i vattennära miljöer i tätorter och regioncentra. Således bör det vara kommunens eller kommunernas samlade bedömning av de lokala förutsättningarna som avgör vad som är ett landsbygdsområde. I grunden handlar det om att det lokala samhällsutvecklingsperspektivet bör få en mer framträdande roll i bedömningarna för att balansera strandskyddets begränsande syften att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Region Värmland menar att strandskyddet därför borde likställas med andra allmänna intressen inom den fysiska planeringen och att kommunerna i första hand bör ges en större självbestämmanderätt över strandskyddets hantering och att det i andra hand tydliggörs att Länsstyrelserna dels måste beakta det lokala samhällsutvecklingsperspektivet, inte bara ta utgångspunkt i strandskyddets begränsande syften, dels behöver utveckla sin handläggning genom att ytterligare förbättra sin dialog och sitt arbets- och samrådsförfarande med både kommuner och enskilda, samt att effektivisera sin handläggning för till exempel upphävande av strandskydd i landsbygdsområden.

Det utvidgade strandskyddet bör omprövas eller tas bort helt för att möjliggöra attraktiva landsbygdsområden

Region Värmland har aktivt verkat för att det utvidgade strandskyddet i Värmland bör omprövas. Det förslag som Länsstyrelsen i Värmland presenterade 2014 byggde på en omvänd bevisbörda där hela kuststräckor, sjöar och vattendrag kom att omfattas av det utvidgade strandskyddet, och

Handläggare
Lars Christensen

Datum
2021-04-28

Vår beteckning
RUN/210079

Ert Datum
<Ange datum>

Er beteckning
M2020/02032

att det låg på kommunerna att visa att de inte borde omfattas av det. Region Värmland och Värmlands samtliga kommuner kom att protestera mot förslaget vilket ledde fram till en utvecklad och uppskattad dialog och ett kraftigt nedbantat förslag från Länsstyrelsen. Problemet kvarstår dock eftersom det utvidgade strandskyddet i många fall motverkar möjligheten för enskilda kommuner att utveckla landsbygden och forma attraktiva landsbygdsområden.

Region Värmland delar därför inte utredningens slutsats att det utvidgade strandskyddet inte behöver förändras. Vi menar att det är rimligt att det omprövas i sin helhet eftersom det tillkom utifrån ett bristande planeringsunderlag, svag analys och otydliga motiv där bedömningen och tolkningen vid de tjugo Länsstyrelserna varierade stort och präglades av en rättsosäker process.

Region Värmland menar också att det utvidgade strandskyddet måste omprövas och systemet nollställas för att kunna leva upp till utredningens höga ambitioner om ett differentierat strandskydd och för att kunna förverkliga utredningens mest genomgripande förslag – möjligheten att forma så kallade Landsbygdsområden.

Region Värmland ser i grunden positivt på förslaget om möjligheten att helt ta bort strandskyddet i ett landsbygdsområde med lågt exploateringsstryck, och möjligheten att peka ut Landsbygdsområden i kommunernas översiktsplaner för att möjliggöra för både nya bostäder och verksamheter. Region Värmland uppfattar dock att det bygger på en näst intill orimlig bevisbörda på kommunerna och att det finns inbyggda utmaningar i utredningens förslag kring hur Landsbygdsområden kan formas. Enligt betänkandet är det utvidgade strandskyddet ett av många kriterier som ligger till grund för att peka ut områden av särskild betydelse – ett område som enligt utredningens förslag inte kan utgöra ett Landsbygdsområde. I provkörningar som enskilda värmländska kommuner gjort utifrån betänkandets förslag noterar Region Värmland att det finns risk för att det utvidgade strandskyddet tillsammans med alla de andra skyddskriterierna helt riskerar att omöjliggöra utpekandet av Landsbygdsområden. Därmed riskerar således det utvidgade strandskyddet att undergräva hela utredningens målbild. Region Värmland anser därför att det rimligtvis bör vara kommunernas bedömning av de lokala förutsättningarna som avgör vad som är ett landsbygdsområde, inte ett ifrågasatt och rättsosäkert beslut om ett utvidgat strandskydd.

Handläggare
Lars Christensen

Datum
2021-04-28

Vår beteckning
RUN/210079

Ert Datum
<Ange datum>

Er beteckning
M2020/02032

Region Värmlands grundläggande utgångspunkt är således att det bör ställas krav på att Länsstyrelsernas beslut om utvidgat strandskydd omprövas och tas bort helt, och att ett sådant långtgående skydd endast bör återinföras om andra skyddsformer saknas.

Regionala utvecklingsnämnden

Stina Höök
Ordförande regionala utvecklingsnämnden

Eleonore Åkerlund
Regional utvecklingsdirektör